

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри
Д.е.н., проф. Лоханова Н. О.
“ ” 20__р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного/наукового спрямування
«Міжнародний облік, аналіз і оподаткування»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік і контроль розрахунків з дебіторами
(на прикладі ТОВ «Транс-Карга-Сервис»)»

Виконавець:

Студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій

Кіор Анна Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Бойко Ольга Станіславівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність дебіторської заборгованості.....	6
1.2. Класифікація та визначення дебіторської заборгованості.....	11
1.3. Особливості обліку дебіторської заборгованості згідно Національних та Міжнародних стандартів фінансової звітності.....	19
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI ПІДПРИЄМСТВА	26
2.1. Характеристика підприємства ТОВ «Транс-карга-сервис».....	26
2.2. Організація аналітичного і синтетичного обліку розрахунків з дебіторами на ТОВ «Транс-карга-сервис».....	30
2.3. Організація проведення інвентаризації дебіторської заборгованості на ТОВ «Транс-карга-сервис».....	41
РОЗДІЛ 3. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ І АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ТРАНС-КАРГА-СЕРВИС»	47
3.1. Мета, завдання та діюча практика внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості на ТОВ «Транс-карга-сервис».....	47
3.2. Аналіз динаміки складу та структури дебіторської заборгованості на ТОВ «Транс-карга-сервис».....	56
3.3. Пошук резервів росту ефективності використання дебіторської заборгованості за допомогою економічно-математичного моделювання.....	62
ВИСНОВКИ	69
Список використаних джерел	78
ДОДАТКИ	84

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні ринкові відносини вимагають перегляду системи бухгалтерського обліку, одним із центральних елементів якої є облік взаєморозрахунків суб'єктів господарювання. Дебіторська заборгованість є одним з основних активів підприємства, інформація про її розмір, стан та строки погашення є важливою у прийнятті управлінських рішень.

Адже, ефективне управління дебіторською заборгованістю здатне підвищити рівень рентабельності та прибутковості підприємства. Дебіторська заборгованість як об'єкт бухгалтерського обліку викликає немалий інтерес зі сторони вітчизняних та зарубіжних науковців, адже для ефективного управління дебіторською заборгованістю необхідно знати її види, типи операцій та порядок відображення в обліку. Донині існує чимало актуальних нерозв'язаних питань, пов'язаних з обліком дебіторської заборгованості. Це відповідно обумовлює постійний перегляд нормативних актів і регламентуючих документів, вироблення нових шляхів удосконалення організації та методики розрахунків з дебіторами.

Питання обліку та аудиту дебіторської заборгованості розкрито у працях багатьох вітчизняних науковців та практиків, таких як: Ф.Ф. Бутинець, М. Д. Білик, Н. В. Бондарчук, Л.В. Черненко, І.А. Волянчук, С.Ф. Голов, В. О. Шевчук, З. В. Гуцайлюк, Т.М. Мараховська, Я.В. Соколов, В.В. Сопко та інших. Проте, розвиток економіки вимагає постійного удосконалення як виробничих так і фінансових аспектів діяльності господарюючих суб'єктів. На сьогодні окремі положення обліку та аудиту дебіторської заборгованості потребують уточнення та вдосконалення. Існують проблеми різних підходів до класифікації та оцінки дебіторської заборгованості, а також невирішені питання нарахування резерву сумнівних боргів та відображення безнадійної дебіторської заборгованості.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів організації обліку, аналізу та внутрішнього

аудиту дебіторської заборгованості, надання практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу обліку та управління розрахунками з контрагентами на Товаристві з обмеженою відповідальністю «Транс-карга-сервис» (далі – ТОВ «Транс-карга-сервис»).

Виходячи з мети дослідження, в роботі поставлені наступні завдання:

- дослідити економічну сутність дебіторської заборгованості;
- навести класифікацію дебіторської заборгованості;
- визначити особливості обліку дебіторської заборгованості згідно національних та міжнародних стандартів фінансової звітності;
- надати загальну організаційно-економічну характеристику підприємства;
- вивчити організацію аналітичного та синтетичного обліку розрахунків з дебіторами на підприємстві;
- дослідити порядок проведення інвентаризації дебіторської заборгованості на підприємстві;
- навести мету, завдання та діючу практику внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві ;
- проаналізувати динаміку склад та структуру дебіторської заборгованості;
- виявити резерви росту ефективності використання дебіторської заборгованості за допомогою економічно-математичного моделювання.

Об'єктом дослідження є підприємство ТОВ «Транс-карга-сервис», на прикладі якого вивчалися особливості обліку, аналізу та внутрішнього аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості в сучасних економічних умовах.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та організаційно-методичні проблеми обліку, аудиту та економічного аналізу дебіторської заборгованості покупців і замовників, що включає: обґрунтування економічної природи і сутності дебіторської заборгованості.

Методи дослідження. Під час написання кваліфікаційної роботи використовувались загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. До загальнонаукових відносяться: аналіз і синтез, індукція і дедукція. Серед спеціальних методів використовувались: спостереження, розрахунок відносних і

середніх величин, графічний метод, порівняння, економіко-математичне моделювання, прогнозування.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження стали законодавчі й нормативні документи з питань бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту дебіторської заборгованості, наукові праці, періодичні видання, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів та електронних періодичних видань, з використанням щорічних даних Державної служби статистики України. Також були використані реєстраційні документи, бухгалтерські документи, реєстри обліку, фінансова та статистична звітність ТОВ «Транс-карга-сервіс» щодо обліку дебіторської заборгованості.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього рівня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (62-ти найменувань), та 17-ти додатків. Загальний обсяг роботи 83 сторінки. Основний зміст викладено на 77-ти сторінках. Робота містить 19 таблиці, 7 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження.

Кіор А. І. Організація обліку розрахунків з дебіторами. *Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації* : тези доп. VI міжн. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 2020 р.). Одеса, 2020. С. 36-38.

Кіор А. І. Деякі проблемні питання формування собівартості перевезень на автотранспортних підприємствах. *Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації* : тези доп. V міжн. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 2019 р.). Одеса, 2019. С. 67-69.

Кіор А. І. Аналіз дебіторської заборгованості ТОВ «ТРАНС-КАРГА-СЕРВІС». *The reserch of scientific mind`s development*: DOI 10.36074/22.12.2019.v1.06. Одеса, 2019. С. 23-26.

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах господарювання одним з найбільш складних і суперечливих питань українського обліку можна вважати облік дебіторської заборгованості, що пов'язано із загостренням проблем неплатежів.

На сьогоднішній день, особливо актуальним є вивчення обліку та дослідження аналізу і аудиту дебіторської заборгованості з метою забезпечення максимальних гарантій для користувачів фінансової звітності щодо достовірності, реальності, повноти і законності наведеної інформації.

Згідно ПСБО 10 «Дебіторська заборгованість» Дебіторська заборгованість – це сума боргу, що приписується підприємству від інших юридичних осіб або громадян, що виникла в результаті поточних або минулих господарських операцій.

Дебіторська заборгованість є активом підприємства, який пов'язаний з юридичними правами, включаючи право на володіння. ПСБО 10 – це один з основних документів, нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, що розкриває поняття «дебіторська заборгованість», дає основні визначення, визначає методологічні засади її визнання та оцінки.

Проаналізовані визначення дебіторської заборгованості дають підстави для висновків, що дебіторська заборгованість є боргом дебіторів (юридичних та фізичних осіб). Тому, на нашу думку, дебіторську заборгованість слід розглядати як заборгованість покупців, замовників та інших дебіторів за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги, фінансові інвестиції чи інші активи; фінансових і податкових органів за податками, зборами та іншими платежами до бюджету.

Правильно побудована класифікація відображає найбільш суттєві зв'язки між об'єктами поняття, допомагає орієнтуватися в множині цих об'єктів, дає можливість встановити властивості, що є важливими для використання в теорії та на практиці.

Поточна дебіторська заборгованість – це сума дебіторської заборгованості, що виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Тобто поточною визнається така дебіторська заборгованість, що виникає в ході нормального операційного циклу незалежно від строку її погашення, та заборгованість, що не виникає в ході нормального операційного циклу, але строк її погашення не перевищує 1 рік.

Залежно від можливості погашення поточна дебіторська заборгованість поділяється за такими видами: нормальна; сумнівна; безнадійна.

Дебіторська заборгованість також класифікується за об'єктами, щодо яких вона виникла, а саме: дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, що включає заборгованість покупців і замовників за реалізовані їм продукцію (товари), наданні послуги, виконані роботи; дебіторська заборгованість за розрахунками, тобто заборгованість, що характеризує інші види розрахунків підприємства з різними дебіторами і включає: дебіторську заборгованість за розрахунками за виданими авансами іншим підприємствам у рахунок наступних платежів; дебіторську заборгованість за розрахунками з підзвітними особами за виданими авансами на відрядження або господарські потреби підприємства; дебіторську заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів у вигляді дивідендів, процентів, роялті, що підлягають надходженню; дебіторську заборгованість за розрахунками за претензіями, пред'явленими контрагентам, а також за пред'явленими їм та визнаними штрафами, пенею, неустойками; дебіторську заборгованість за розрахунками за відшкодуванням завданих збитків підприємству працівниками у результаті нестач і втрат від псування цінностей; дебіторську заборгованість за розрахунками з іншими дебіторами.

Разом з тим, у фінансовій звітності передбачається відокремлене відображення ще двох видів дебіторської заборгованості за розрахунками: дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом, що виникає у зв'язку з відшкодуванням або переплатою за податками, зборами та іншими обов'язковими платежами; дебіторської заборгованості із внутрішніх

розрахунків, що виникає між пов'язаними сторонами або внаслідок внутрішньогосподарських взаємовідносин між підприємствами.

У бухгалтерському обліку дебіторська заборгованість поділяється на забезпечену та не забезпечену векселями.

За формою розрахунків можна виділяють не грошову дебіторську заборгованість, тобто ту, що виникла у результаті бартерних операцій і погашення якої здійснюється шляхом взаємозаліку заборгованості з контрагентом, і грошову дебіторську заборгованість, для відшкодування якої використовуються грошові кошти у готівковій або безготівковій формі.

За характером господарських операцій розрізняють дебіторську заборгованість за товарними операціями (виникає з покупцями і замовниками у результаті реалізації продукції, товарів, робіт, послуг або внаслідок видачі авансів іншим підприємствам та підзвітним особам для придбання виробничих запасів, товарів, робіт, послуг) і дебіторську заборгованість за нетоварними операціями (виникає у результаті господарських операцій, не пов'язаних з купівлею-продажем товарно-матеріальних цінностей, робіт, послуг).

Залежно від територіального розміщення дебіторів виділяють дебіторську заборгованість за розрахунками з вітчизняними контрагентами та дебіторську заборгованість за розрахунками з іноземними контрагентами.

Дебіторська заборгованість визнається та відображається в обліку та звітності, якщо вона відповідає двом критеріям: існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод, пов'язаних з дебіторською заборгованістю; може бути достовірно визначена її сума.

Для обліку сум дебіторської заборгованості застосовується декілька видів оцінок: дисконтована вартість майбутніх платежів, що очікуються для погашення цієї заборгованості; чиста реалізаційна вартість; первісна вартість.

Питання обліку дебіторської заборгованості є актуальними не тільки для практики бухгалтерського обліку в Україні, але й для зарубіжного бухгалтерського обліку, й основна невирішена проблема МСФЗ (IFRS, IAS) це

відсутність спеціального стандарту, який би регулював облік дебіторської заборгованості.

Наближення української системи обліку до МСФЗ розпочалося в 1998 році з прийняттям урядом Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням МСБО. Реалізацією даної програми стало затвердження Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та звітності, Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції щодо його застосування, які є необхідними для виробничо-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб усіх форм власності (крім бюджетних установ).

Аналіз статистичних даних щодо динаміки дебіторської заборгованості на підприємствах України за 2015-2019 рр. показав, що обсяги такої заборгованості щороку збільшуються. Так в 2015 році її розмір сягав 2517,2 млрд. грн., а в 2019 році він значно збільшився і досяг 4229,64 млрд.грн., що впливає на погіршення фінансового стану підприємств, їх платоспроможність та ліквідність. Такий стан спричинено впливом як зовнішніх факторів: економічним станом країни, ростом рівня інфляції, нестабільністю курсу національної валюти, змінами податкового законодавства; так і внутрішніх: обсягами реалізації продукції та її конкурентоспроможністю, особливостями маркетингової політики підприємств, забезпеченням дебіторської заборгованості, тощо.

Порівняльний аналіз інформації щодо обліку дебіторської заборгованості за міжнародними та національними стандартами допоміг нам зробити висновок, щодо різниці між визнання та оцінки дебіторської заборгованості у національних та міжнародних облікових стандартах. Дані відмінності можна чітко простежити в трактуванні понять, визначених стандартами, та вимогами методики оцінки дебіторської заборгованості. Наведена інформація дає підстави стверджувати, що міжнародна облікова практика є більш уніфікованою, що сприяє достовірності відображення в обліку дебіторської заборгованості та сприятиме динамічному розвитку господарюючих суб'єктів в умовах ринкового середовища. Ефективне управління дебіторською заборгованістю створює

передумови для успішного розвитку бізнесу і збільшення фінансових можливостей підприємства, оскільки впливає на ліквідність підприємства, а відповідно і на зміцнення його фінансового становища в цілому.

Підприємством, на прикладі якого у даній кваліфікаційній роботі досліджено систему обліку, аудиту та аналізу дебіторської заборгованості, було обрано товариство з обмеженою відповідальністю «Транс-карга-сервис». Воно функціонує в сфері надання таких послуг, як транспортні послуги (вантажні автомобільні перевезення) та складські й експедиторські послуги. ТОВ «Транс-карга-сервис» здійснює власну діяльність на підставі Статуту.

ТОВ «Транс-карга-сервис» здійснює облік результатів роботи, веде бухгалтерський і статистичний облік у відповідності з діючим законодавством України. Бухгалтерський облік на підприємстві здійснює головний бухгалтер. На досліджуваному підприємстві затверджено облікову політику відповідним Наказом. Оскільки ТОВ «Транс-карга-сервис» знаходиться на загальній системі оподаткування, то є платником податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість на загальних підставах, а також є платником ПДФО, військового збору та єдиного соціального внеску.

Крім того ТОВ «Транс-карга-сервис» подає у відповідні органи (фіскальні, статистичні тощо) фінансову звітність – форми 1-м та 2-м, оскільки є суб'єктом малого підприємництва згідно діючого законодавства.

Проаналізувавши динаміку активів та пасивів досліджуваного підприємства можна зробити висновок, що на ТОВ «Транс-карга-сервис» найбільшу питому вагу займає оборотний капітал, а саме дебіторська заборгованість та грошові кошти та їх еквіваленти.

Якщо проаналізувати джерела фінансування, то можна зробити висновок, що на ТОВ «Транс-карга-сервис» процес роботи відбувається за рахунок власного капіталу та позикового капіталу. Структура власного капіталу складається з зареєстрованого капіталу та нерозподіленого прибутку, що складає 60,9% та 22,5% питомої ваги. Позиковий капітал підприємства складається лише з кредиторської заборгованості.

Проаналізувавши таблицю показників, що характеризують ліквідність ТОВ «Транс-карга-сервис» можна зробити висновок, що досліджуване підприємство є ліквідним. Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів, тобто грошей та їх еквівалентів, дебіторської заборгованості та фінансових інвестицій. Цей показник показує платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань, і як можна побачити, підприємство повністю може покрити свої зобов'язання власними коштами.

Оскільки, поточні зобов'язання підприємства погашаються в основному, за рахунок поточних активів, для забезпечення нормального рівня ліквідності необхідно, щоб вартість поточних активів перевищувала суму поточних зобов'язань. Як бачимо з аналізу, тенденція на підприємстві позитивна, що свідчить про те, що ТОВ «Транс-карга-сервис» може забезпечувати свою безперервну роботу за рахунок власних коштів.

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги виникає, коли підприємство реалізує їх у кредит, тобто з відстрочкою платежу. Для бухгалтерського обліку такої дебіторської заборгованості використовується активний рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». На досліджуваному підприємстві використовується лише рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» та 37 «Розрахунки з різними дебіторами». Основним правовим документом ТОВ «Транс-карга-сервис» для здійснення надання послуг є договір під назвою Акт наданих послуг, в якому містяться дані про терміни й умови наданих послуг, умови розрахунків, відповідальність сторін за невиконання умов договору тощо.

Під час вивчення діючої системи обліку дебіторської заборгованості на ТОВ «Транс-карга-сервис» нами було виявлено наступне:

- ТОВ «Транс-карга-сервис» доходи та витрати, які неможливо віднести до статті балансу під назвою дебіторська заборгованість за товари, роботи та

послуги, відображає у рядку іншої дебіторської заборгованості та інших оборотних активів;

- На ТОВ «Транс-карга-сервис» резерв сумнівних боргів існує, але не в достатньому обсязі для того, щоб мати змогу тільки за його рахунок покривати всі свої витрати, які пов'язані з неповерненням дебіторської заборгованості контрагентами.
- Ми дійшли висновку, що на досліджуваному підприємстві є проблема реальної оцінки дебіторської заборгованості.
- Проблема відображення дебіторської заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку. Так як підприємство списує майже всі доходи та витрати на рядок обліку інших оборотних активів та іншої поточної дебіторської заборгованості – то це не дає змогу оцінити та проаналізувати реальний стан інших елементів дебіторської заборгованості.
- Інвентаризація дебіторської заборгованості на ТОВ «Транс-карга-сервис» проводиться не досить часто, а саме раз у рік.

Після виявлених проблем в обліку дебіторської заборгованості на ТОВ «Транс-карга-сервис» ми хотіли би порекомендувати:

1. Резерв сумнівних боргів варто формувати в розрізі кожного з боржників, за термінами непогашеннями дебіторської заборгованості та залежно від розмірів підприємства та обсягів діяльності. Це дасть змогу отримувати інформацію про суми дебіторської заборгованості, яка визнана сумнівною; про суми списаної дебіторської заборгованості в межах та понад резерву сумнівних боргів; про суми заборгованості, що раніше була визнана безнадійною;
2. Необхідно приділити увагу організації обліку дебіторської заборгованості та доповнити облікову політику елементами, що дасть змогу вчасно виявити проблемні моменти та вжити заходи щодо відновлення платоспроможності покупців та замовників.

Метою аудиту дебіторської заборгованості є підтвердження інформації щодо повноти, достовірності, реальності, законності та правильності відображення в обліку та своєчасності розрахунків.

Після проведення внутрішньої аудиторської перевірки ми дійшли висновку, що необхідно удосконалювати облік та аудит дебіторської заборгованості у таких напрямках: удосконалення нормативного забезпечення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві; здійснення подальшої гармонізації бухгалтерського та податкового обліку в частині формування резерву сумнівних боргів, обліку сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості; створення відділу внутрішнього контролю за сумнівною та безнадійною заборгованістю; забезпечення своєчасного контролю співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості; визначення та підтримка оптимального розміру дебіторської заборгованості. Отже, удосконалення обліку та аудиту дебіторської заборгованості за наведеними напрямками має сприяти підвищенню їх ефективності. Це забезпечить своєчасність, повноту та юридичну обґрунтованість розрахунків з дебіторами як запоруку успішного розвитку, стабільності та стійкості вітчизняних підприємств у сучасних ринкових умовах.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства дає можливість оцінити можливу величину доходів, які можна отримати у вигляді штрафів, пені, неустойок від дебіторів, які затримали оплату. Тому, ми вважаємо необхідним провести аналіз динаміки, складу та структури дебіторської заборгованості. У процесі аналізу потрібно вивчати перш за все динаміку дебіторської заборгованості суб'єкта господарювання.

На досліджуваному підприємстві ТОВ «Транс-карга-сервис» у період з 2017-2019 рр. сума дебіторської заборгованості постійно зменшувалася. Ми б хотіли приділити увагу, що в табл. аналізі дебіторської заборгованості ми аналізуємо таку статтю як інші оборотні активи, так як ТОВ «Транс-карга-сервис» використовує її для відображення резерву сумнівних боргів та інші операції, які пов'язані з її обліком, але їх не можливо віднести до інших статей.

Аналіз даних динаміки, складу та структури дебіторської заборгованості виявив, що протягом у 2017-2019 році превалує інші оборотні активи, які на досліджуваному підприємстві складаються з резерву сумнівних боргів та розрахунки з підзвітними особами.

Ми вважаємо доцільним порекомендувати контролювати суму дебіторської заборгованості. Це завдання може бути досягнуто за рахунок наступних дій: шляхом розробки комплексної стратегії комерційного кредитування клієнтів та встановлення певної системи штрафних санкцій за прострочення виконання зобов'язань покупцями. В рамках стратегії необхідно розділити всіх покупців за групами, залежно від історії співпраці, їх фінансового стану, та важливості їх для компанії.

У сучасному світі прогнозування відіграє ключову роль, оскільки є науково обґрунтованим передбаченням майбутнього, основою для планування, способом зниження невизначеності.

При побудові трендової моделі ми стикнулися з тим, що найбільш оптимальною і надійною формою моделі буде поліноміальна модель 3го ступеня, так як R^2 (коефіцієнт детермінації) в даному випадку найбільш приближений до 1. Проаналізувавши значення коефіцієнтів кореляції та апроксимації різних моделей, доходимо висновку, що доцільно відібрати поліноміальну трендову модель.

Якщо збережеться тенденція, яка слалася у 2014-2020 рр. зміни вартості дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги, то можна очікувати, що в 2021 році їх вартість зросте та складе 118,4 тис. грн, а у 2022 році – 63,6 тис. грн.

Список використаних джерел

1. Багров В. П. Економічний аналіз. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 160 с.
2. Береза С. Л. Облік і контроль грошових активів та дебіторської заборгованості: теорія і практика. Житомир, 2012. 188 с.
3. Білик М. Д. Управління дебіторською заборгованістю. *Фінанси України*. Харків: ЖІТІ, 2017. С. 24-36
4. Блакита Г. В. Актуальні питання управління дебіторською заборгованістю. *Збірник наукових праць ВНАУ*. 2016. №3 (69). С. 23-29.
5. Бланк И. А. Финансовый менеджмент. Київ: Ника-центр, 2014. 656 с.
6. Бондаренко О.С. Методика управління портфелем дебіторської заборгованості. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 4 (58). С. 17-22.
7. Боярова О.А та Кузик Н.П. Резерв сумнівних боргів як обачний інструмент впливу на діяльність підприємства. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/rezerv-sumnivnih-borgiv-yak-obachniy-instrument-vplivu-na-diyalnist-pidприємства.html> (дата звернення 15.10.2020).
8. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних. Житомир: ПП «Рута», 2015. 544 с.
9. Верига Ю. А. Бухгалтерський облік і аудит. К: ЦУЛ, 2018. 292 с.
10. Відкрита Міжнародна інтернет-конференція «МСФЗ: дослідження, наука, практика, імплементація» URL: <http://konf.amsfo.com.ua/oblik-kreditorsko%D1%97-zaborgovanosti-za-psbo-ta-msfz/> (дата звернення: 06.02.2020).
11. Власова І. О. Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами. Донецьк, 2015. 20 с.
12. Волкова Н.А., Подвальна Н. Е. Організація та методика економічного аналізу: навч. посібник. Одеса : ОНЕУ, 2013. 267 с.

13. Воробйова Юлія. Відображаємо в обліку списання дебіторської заборгованості URL: <http://www.interbuh.com.ua> (дата звернення 20.09.2020)
14. Ганусич В. О. Облік дебіторської заборгованості: управлінський та організаційний. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2016. Вип. 1(1). С. 441-445
15. Герман Я. Ю. Облік дебіторської заборгованості: вітчизняний і зарубіжний досвід. Донецьк: ДонНУЕТ. 2017. С. 21-26.
16. Гоголь Т. А. Аналіз розвитку спрощеної форми бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємництва в Україні: від 60-х років ХХ ст. до наших днів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 7. С. 10-20.
17. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі : практичний посібник. К. : Лібра, 2011. 840 с.
18. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: Практичний посібник. К.: Лібра, 2014. С. 880.
19. Головченко Н. В. Дослідження проблем обліку дебіторської заборгованості на підприємстві URL: http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2010/Economics/66079.doc.htm (дата звернення 20.09.2020)
20. Городянська Л.В. Особливості організації дебіторської заборгованості на підприємстві. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2017. № 6, С. 9-16
21. Губачова О.М. Облік у зарубіжних країнах : навч. Посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. 430 с.
22. Гуня В.О. Удосконалення класифікації дебіторської заборгованості та її відображення у фінансовій звітності підприємств. *Економічний простір*. 2018. № 19. С. 124-131.
23. Гуцаленко Л.В., Слободнюк І.С. Контроль дебіторської заборгованості в управлінні підприємством. *Збірник наукових праць ВНАУ*. №1(56). Том 3.

2012. URL: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/675.pdf> (дата звернення 15.08.2020).
24. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. Посіб. К.: ЦУЛ, 2012. 368 с.
25. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 24.04.2020).
26. Зелікман В. Д. Напрями удосконалення обліку та внутрішнього аудиту дебіторської заборгованості підприємств. *Наука та прогрес транспорту. Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна*. 2014. № 4. С. 37-42
27. Іванілов О. С. Механізм управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 1. С. 156-163.
28. Іванов Є. О. Класифікація факторів, що впливають на загальний рівень дебіторської заборгованості підприємства. *Вісник МСУ*. Вип. 1-2. Т. VIII. Харків. 2017. С. 54-58.
29. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291
30. Кім Г.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення. Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 480 с.
31. Кіор А. І. Аналіз дебіторської заборгованості ТОВ «ТРАНС-КАРГА-СЕРВІС». *The reserch of scientific mind`s development*: DOI 10.36074/22.12.2019.v1.06. Одеса, 2019. С. 23-26.
32. Кіор А. І. Деякі проблемні питання формування собівартості перевезень на автотранспортних підприємствах. *Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації* : тези доп. V міжн. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 2019 р.). Одеса, 2019. С. 67-69.
33. Кіор А. І. Організація обліку розрахунків з дебіторами. *Напрямки*

- розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації:* тези доп. VI міжн. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 2020 р.). Одеса, 2020. С. 36-38.
34. Клименко О. М. Управління дебіторською заборгованістю. *Економіка: проблеми теорії і практики: зб. наук. праць*. Випуск 183. Дніпропетровськ: ДНУ, 2013. С. 697-700
35. Коляда А. Л. Практикум з дисципліни «аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень» для студентів IV курсу денної форми навчання спеціальності «Облік і оподаткування». Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2018 р. С. 15-20.
36. Косата І. А. Деякі проблеми обліку дебіторської заборгованості в Україні. *Бізнес Інформ*. 2015. № 12. С. 242-245.
37. Кручак, Л. В. Аналіз дебіторської заборгованості підприємства. Матеріали міжнародної наукової конференції «Економіка та соціум: сучасний фундамент розвитку людства», м. Лейпциг (Німеччина), 2016. С. 34-40
38. Кулаковская Л. П. Основы аудита. К.: Каравелла, 2016. 494 с.
39. Літвінчук І. Облік безнадійної дебіторської заборгованості в прикладах. *Інтерактивна бухгалтерія*. 2016. № URL: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/17418>. (дата звернення: 24.09.2020)
40. Літвінчук І. Списання грошової безнадійної дебіторської заборгованості: облік й оподаткування. *Інтерактивна бухгалтерія*. 2016. № 134 URL: <http://www.interbuh.com.ua/documents/oneanalytics/11868>. (дата звернення: 24.09.2020)
41. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 6.050100 «Облік і аудит». Одеса: ОНЕУ, 2017. 670 с.
42. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 1 «Подання фінансових звітів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013 (дата звернення: 21.04.2020)

43. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка». URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.07.2020).
44. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку №32 «Фінансові інструменти: подання». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029 (дата звернення: 28.07.2020)
45. Міжнародний стандарт фінансової звітності №7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_007 (дата звернення: 28.07.2020)
46. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності: навч.-довідн. посібн. / [Ю.С. Цал-Цалко, Г.Г. Кірейцев, І.В. Луканьов та ін.]. Житомир: ПП «Рута», 2011. 707 с.
47. Моїсеєнко Г.І. Дебіторська заборгованість: сутність та класифікація. *Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка*. 2013. Вип. 29, Ч. 2: Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності в сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці. С. 96-99
48. Момот Т.В. Сучасні моделі управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Коммунальное хозяйство городов*. №85. 2008. С. 207-211
49. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 28.07.2020).
50. Ніколаєнко, О. Деякі аспекти аналізу дебіторської заборгованості суб'єктів господарювання. *Підприємство, господарство і право*. Київ: 2014. № 7. С. 141-145.
51. Новікова Н.М. Якість управління дебіторською заборгованістю підприємства: необхідність, функції та принципи оцінки. *Регіон. зб. наук. пр. з економіки «Прометей»*. 2016. № 2 (20). С. 215–218.
52. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 10.06.2020)

53. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291
54. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» від 08.10.1999 р. № 237 URL: [http:// zakon5.rada.gov.ua](http://zakon5.rada.gov.ua) (дата звернення: 22.09.2020).
55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» від 30.11.2001 р. № 559 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text> (дата звернення: 22.09.2020).
56. Рура О.В. Совершенствование классификации дебиторской задолженности. *Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Серія: Економіка і фінанси.* 2012. Вип. 130. С. 210-215.
57. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік : навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2013. 688 с.
58. Скоробогатова В.В. Методика бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості як складової змішаних активів. *Сталий розвиток економіки.* 2012. № 7. С. 270-276
59. Сліпачук О. Управління дебіторською заборгованістю. *Контроль.* 2010. № 1. С. 37-48.
60. Терещенко М. К. Деякі аспекти удосконалення обліку, аналізу і аудиту дебіторської заборгованості підприємства. *Економічний вісник Національного гірничого університету.* 2014. № 1. С. 107-113.
61. Фаренюк О.П., Таранюк К.М. Особливості поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги. URL: <http://intkonf.org/farenyuk-optaranyuk-km-brovko-ot-osoblivosti-potochnoyi-debitorskoj-zaborgovanosti-zaproduktsiyu-tovari-roboti-i-poslugi/> (дата звернення: 11.10.2020).
62. Чорнобривець М. М. Управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України.* 2013. С. 241-247.